Wijk in actie!
Code Oranje

Praktische **toolbox** voor
betere wijksamenwerking

Toolbox voor professionals: verbeterde wijksamenwerking rondom subacute GGZ-cliënten

Wil je de samenwerking in jouw wijk verbeteren en betere zorg bieden aan subacute GGZ-cliënten? In deze toolbox vind je praktische handvatten die je helpen om de samenwerking tussen verschillende zorg- en welzijnsprofessionals te versterken. De inhoud is gebaseerd op de waardevolle inzichten uit het actieonderzoek Code Oranje, waarin we de knelpunten en succesfactoren van samenwerking in de wijk in kaart hebben gebracht.

Uit Code Oranje – fase 1 bleek dat cliënten tijdens hun wachttijd op GGZ-zorg behoefte hebben aan aandacht, een luisterend oor en het gevoel gehoord te worden. Tegelijkertijd hebben we knelpunten in de samenwerking tussen huisartsen, GGZ-aanbieders en crisisdiensten blootgelegd. Effectieve wijksamenwerking kan professionals helpen om sneller en beter in te spelen op deze behoeften.

Lees hier de rapportage van Code Oranje - fase 1

Uit Code Oranje – fase 2 bleek onder andere dat het doorverwijzen naar initiatieven binnen het overbruggingsaanbod cliënten in staat stelde hun verhaal elders kwijt te kunnen, wat resulteerde in een sterker gevoel van gehoord worden. Dit leidde tot een vermindering van terugkeer naar de huisarts. Wanneer professionals uit verschillende domeinen goed inzicht hebben in elkaars aanbod, kunnen zij cliënten gerichter doorverwijzen naar de initiatieven die hen de juiste ondersteuning bieden.

Lees hier de rapportage van Code Oranje - fase 2

Ben jij klaar om samen met je collega’s in de wijk de zorg en ondersteuning beter af te stemmen rondom de subacute GGZ cliënt? Lees verder en ontdek hoe je aan de slag kunt gaan in jouw wijk!

Het pad

Elkaar vinden

- Kennismaken
- Benut collectieve kennis

Elkaar leren kennen

- Werkbezoeken

Structureren

- Structuur moet passen bij de behoefte
- Houd rekening met borging

Elkaar begrijpen

- Organiseer casuïstiek-besprekingen
- Ontwikkel een gezamenlijke taal

Samenwerken

- Terugkoppelen en evalueren
- Zorg voor een consultatiefunctie bij de GGZ
- Warme overdracht
- Verbind verticaal

Algemene tips

- Gelijkwaardigheid
- Procesbegeleiding is waardevol
- Stuur infographics van de opgehaalde kennis
- Monitoring is belangrijk
- Evaluatie

Stap 1

Vertrouwen & gezamelijke verantwoordelijkheid

Elkaar vinden	Elkaar leren kennen	Elkaar begrijpen	Samenwerken	Structureren

Kennismaken

- Maak kennis met elkaar door bijvoorbeeld een ‘Mad Tea’ (bijlage 1).

Benut collectieve kennis

a. Brainstorm samen over het bestaande overbruggingsaanbod. Dit aanbod is dynamisch en kan op een later moment worden bijgewerkt en aangepast. Een passende werkvorm is het ophangen van verschillende flappen met aanbod op wijk-, regionaal- of digitaal niveau. De verschillende professionals uit de wijk kunnen op post-its hun kennis schrijven en plakken op de juiste flap.

b. Zorg dat duidelijk is welke informatie nodig is om de cliënt door te verwijzen. Haal deze informatie op bij professionals uit verschillende domeinen, aangezien iedere professional andere informatie nodig heeft.

c. Maak een overzicht van de opgehaalde informatie (zie bijlage 2).

Het maken van een overzicht vergemakkelijkt kennisdeling en vergroot het bewustzijn onder professionals over de diverse initiatieven.

Stap 2

Vertrouwen & gezamelijke verantwoordelijkheid

Elkaar vinden	**Elkaar leren kennen**	Elkaar begrijpen	Samenwerken	Structureren

Werkbezoeken

Ga langs bij elkaar en geef een presentatie over jouw werkwijze en aanbod. Dit vergroot kennis over wat iedereen in de wijk doet en biedt gelegenheid om vragen te stellen.

- Door maandelijkse overleggen op verschillende locaties van zorg- en welzijnsorganisaties leer je ‘nieuwe collega’s’ kennen en weet je beter wie je waarvoor kunt benaderen.
- Het kennismaken met initiatieven uit het overbruggingsaanbod vergroot de bewustwording over dit aanbod.

Je onthoudt de informatie beter door op werkbezoek te gaan en persoonlijk contact.

Stap 3

Vertrouwen & gezamelijke verantwoordelijkheid

Elkaar vinden	Elkaar leren kennen	**Elkaar begrijpen**	Samenwerken	Structureren

Organiseer casuïstiekbesprekingen

a. Laat iemand uit het netwerk een casus uit het verleden inbrengen en toelichten aan het netwerk van professionals uit verschillende domeinen. Zorg dat deze casus vooraf is uitgewerkt in een cliëntreis (zie bijlage 3).

b. Bedenk binnen 5 minuten individueel wat jouw rol in deze casus kan zijn vanuit jouw domein, schrijf dit op een post-it en plak het op de cliëntreis.

c. Bespreek gezamenlijk wat ieder zijn rol in deze casus kan zijn.

Deze werkvorm vergroot het begrip voor elkaars (on)mogelijkheden.

Ontwikkel een gezamenlijke taal

Zorg dat je elkaars taal begrijpt, ondanks verschillende definities van bijvoorbeeld de doelgroep.

- Casuïstiekbesprekingen helpen om elkaars taalgebruik beter te begrijpen.
- Bespreek definities, zoals van een subacute GGZ-cliënt of thema's zoals suïcidaliteit. Een kennissessie met de crisisdienst kan helpend zijn bij het thema suïcidaliteit om betrokken professionals meer vertrouwen te geven in hun eigen vaardigheden en om hun overtuigingen te versterken dat zij effectieve steun bieden.

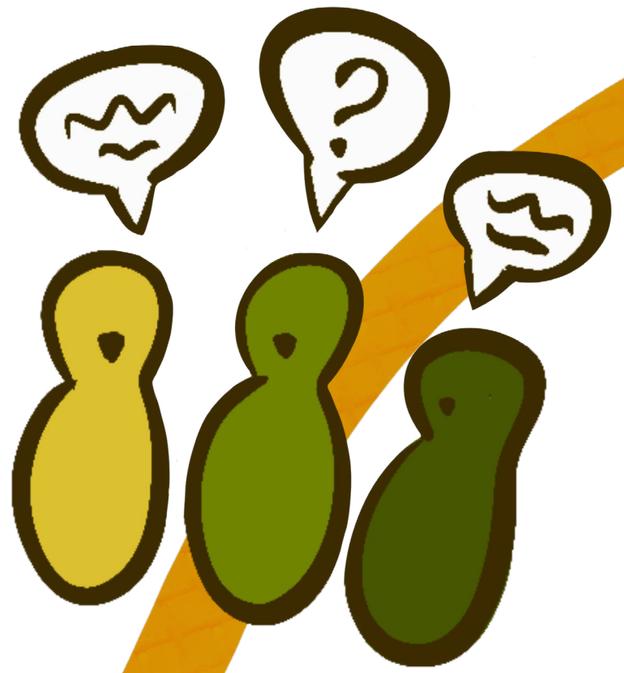

Stap 4

Vertrouwen & gezamelijke verantwoordelijkheid

Elkaar vinden	Elkaar leren kennen	Elkaar begrijpen	**Samenwerken**	Structureren

Terugkoppelen en evalueren

- Werk samen aan de zorg en ondersteuning van cliënten door terug te koppelen en te evalueren bij het inzetten van zorg of ondersteuning.

Je onthoudt de informatie beter door op werkbezoek te gaan en persoonlijk contact.

Zorg voor een consultatiefunctie bij de GGZ

- Maak als huisarts en poh's actief gebruik van consultatiefunctie van de GGZ om complexe casuïstiek te bespreken.
- Organiseer fysieke ontmoetingen tussen GGZ-professionals, huisartsen en POH's om het gebruik van deze consultatiefunctie te stimuleren.

Persoonlijk contact vergroot de kans dat deze functies daadwerkelijk worden ingezet.

Warme overdracht

- Zorg voor een warme overdracht naar andere zorg of ondersteuning, vooral wanneer de drempel voor de cliënt hoog is.

Verbind verticaal

- Betrek bestuurders bij het aanhaken van extra professionals wanneer bepaalde domeinen nog niet vertegenwoordigd zijn voor een optimale wijksamenwerking.
- Bestuurders kunnen bewustwording op andere tafels creëren.
- Bestuurders kunnen helpen om obstakels weg te nemen, omdat zij de bevoegdheid hebben om veranderingen door te voeren, zoals het delen van crisissignaleringsplannen tussen GGZ en huisartsen.

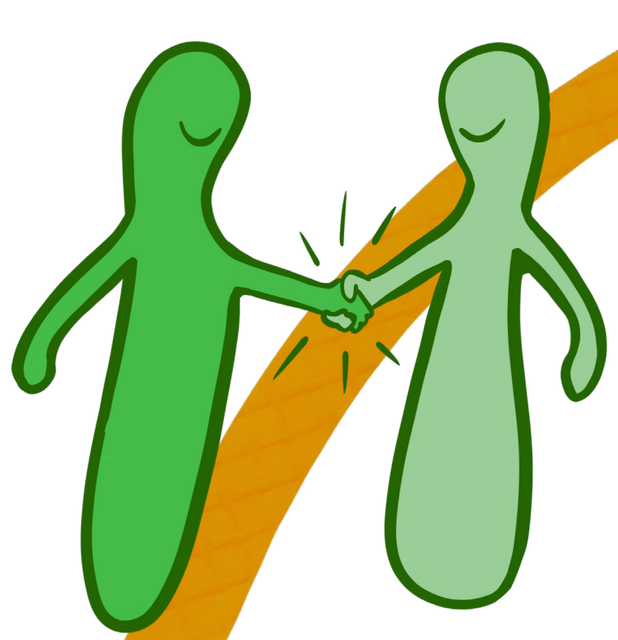

Stap 5

Vertrouwen & gezamelijke verantwoordelijkheid

Elkaar vinden	Elkaar leren kennen	Elkaar begrijpen	Samenwerken	Structureren

Structuur moet passen bij de behoefte

- Bedenk dat een structuur pas effectief is als de voorgaande stappen op het samenwerkingspad zijn doorlopen. Achterhaal waarom bestaande structuren niet werken als ze niet worden benut, en ga hierover in gesprek!
- Bijvoorbeeld: de mogelijkheid voor huisartsen om een vooraanmelding te maken bij de crisisdienst wordt niet optimaal benut door onbekendheid of onpraktische aanmeldformulieren.

Door de voorgaande bouwstenen te doorlopen groeit vertrouwen en gezamenlijke verantwoordelijkheid waardoor structuren beter worden benut.

Houd rekening met borging

- Houd rekening met de borging van nieuwe ideeën, je kan hier een nieuwe structuur voor ontwikkelen, maar kan dit ook verbinden met bestaande initiatieven en structuren in jouw wijk/regio, denk aan het Mentale GezondheidsNetwerk en Netwerkzorg.

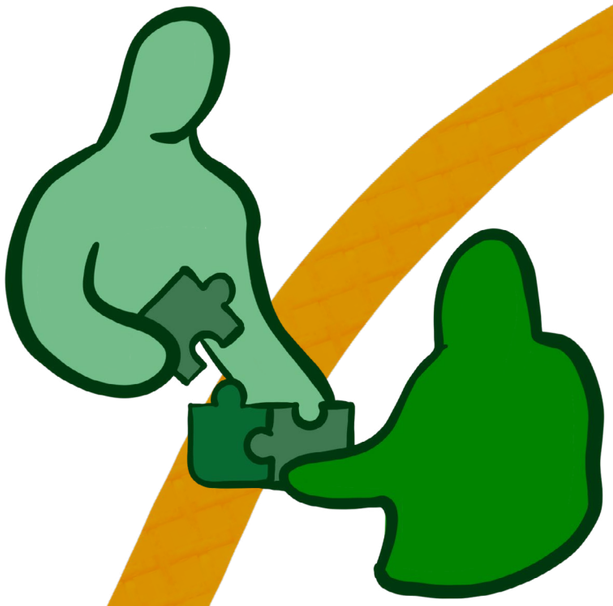

Algemene tips

Gelijkwaardigheid

- Bepaal zorgvuldig met wie je samenwerkt en betrek relevante professionals. Gebruik het sneeuwbaleffect en blijf openstaan voor nieuwe deelnemers. Het kan zijn dat sommige professionals zich niet gelijk aangesproken voelen, maar geef niet op! Geef aan waarom de input van hen juist waardevol is.
- Geef iedereen de ruimte om bij te dragen aan de bijeenkomsten en laat iedereen aan het woord.

Procesbegeleiding is waardevol

- Een onafhankelijke procesbegeleider met voldoende tijd en ruimte zorgt ervoor dat een netwerk daadwerkelijk kan worden opgebouwd. Zonder deze ondersteuning loopt het risico te verzanden in de dagelijkse bezigheden.
- Bereid overleggen voor, nodig initiatieven uit en verbind met elkaar. Het vraagt om oog voor een ieder in de groep.
- Het kan helpen om individuele gesprekken te voeren waarbij soms andere dingen aan het licht komen dan in een groep.

Stuur infographics van de opgehaalde kennis

- Stel een infographic op van de opgehaalde kennis in plaats van een standaard verslag. Dit draagt eraan bij dat informatie beter blijft hangen.

Monitoring is belangrijk

- Begin met monitoren om te zien of een actie wordt ingezet. Naast dat je bijhoudt hoe veel cliënten gebruik maken of worden verwezen naar een initiatief, kan je ook vragen stellen over bijvoorbeeld het verloop van het proces.

Evaluatie

- Het is belangrijk om te evalueren hoe de wijksamenwerking loopt na veranderingen die worden doorgevoerd. Doe dit met alle betrokken professionals. Zie bijlage 4 voor een voorbeeld van hoe je de wijksamenwerking kunt evalueren.

Bijlage 1 Werkvorm: Mad Tea

- Verdeel de groep in twee cirkels, een binnencirkel en een buitencirkel. De binnencirkel kijkt naar de buitencirkel en andersom. Elke persoon staat recht tegenover een andere persoon.
- Projecteer vragen op een scherm en/of stel de vragen luidop. Laat de deelnemers in de tweetallen de vraag beantwoorden binnen 30 seconden. Na iedere vraag draait de buitencirkel een of meerdere stappen naar rechts.

Voorbeeldvragen:

1. Mijn favoriete winterse hap is…
2. Wat ik versta onder ‘subacute GGZ-cliënt’ is…
3. Mijn droombaan was vroeger…
4. Mijn connectie met de doelgroep subacute GGZ is…
5. Kenmerkend voor de wijksamenwerking in mijn wijk is…
6. Als ik nu iets mocht veranderen voor de doelgroep subacute GGZ is dat…

Bron: Liberating Structures

Bijlage 2 Overzicht overbruggingsaanbod

Aanbod	Wijk/gebied/ regio/digitaal	Korte omschrijving	Doelgroep	Organisatie	Website	Contact gegevens	Verwijzing nodig?	Financiering	Openingstijden

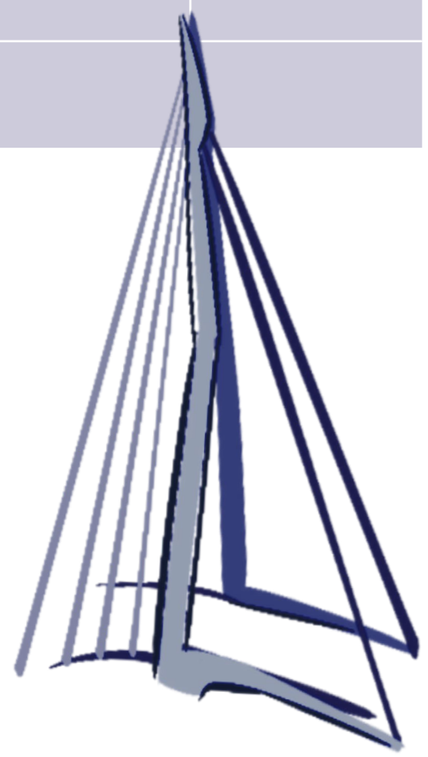

Bijlage 3 Casuïstiekbesprekingen

	Cliëntreis						
	Stap 1 Cliëntreis	Stap 2 Cliëntreis	Stap 3 Cliëntreis	Stap 4 Cliëntreis	Stap 5 Cliëntreis	…	…
Professional							
POH							
Huisarts							
Wijkteam							
Welzijn							
GGZ							
…							
…							

Schrijf bij elke stap waar je vanuit jouw domein iets had kunnen doen of anders zou willen doen.

Bijlage 4 Evaluatie

Invulformulier

Bouwen aan samenwerking

Naam: _____

De vraag is: wat is er gebeurd/wat heb je ervaren/wat heb je gedaan:

1. ...op het gebied van elkaar vinden?

2. ...op het gebied van elkaar leren kennen?

3. ...op het gebied van elkaar begrijpen?

4. ...op het gebied van samenwerken?

5. ...op het gebied van structureren?

6. Tot slot: Heb je nog zaken die je mee wil geven

“De focus ligt nu op hoe we met netwerkpartners niet alleen kunnen samenwerken, **maar vooral ook samen kunnen doen.**”

Het actie-onderzoek: Code Oranje: als subacute GGZ-cliënten tussen wal en schip vallen is uitgevoerd door Samergo in opdracht van Rijnmond Dokters.

Deze publicatie is tot stand gekomen met financiering van ZonMw binnen de subsidie-oproep Praktijkgericht onderzoek in de GGZ: Versterking van passende zorg in de eerstelijns GGZ. Hiervoor was Rijnmond Dokters de hoofdaanvrager in samenwerking met Caleido Zorg, Parnassia Groep en Basisberaad.

Auteurs: Mahdia Moradi (m.moradi@samergo.nl) en Muriël Rurenga (m.rurenga@samergo.nl)

Vormgeving:
Anneloes van den Berg

Met dank aan: Kirsten Waaijer en Fenna Mossel (Pluut & Partners), Willemijn Looman en Matine van Schie (Samergo), en de leden van werkgroep

Samergo
Fascinatio Boulevard 252,
3065 WB Rotterdam
www.samergo.nl

Februari 2025